

בענין פסול מהו שיעשה שיריים¹

א. עבודת פסול עושה שיריים

איתא בזבחים לד: "בעא מיניה ריש לקיש מרבי יוחנן: פסול מהו שיעשה שיריים? אמר ליה: אין עושה שיריים אלא חוץ לזמנו וחוץ למקומו, הואיל ומרצה לפיגולו." בביאור הבעיא עיי"ש ברשי (ד"ה מהו) וז"ל "אם קבל זרוק מהו שיחזור הכשר ויקבל ויזרוק ויכשר הקרבן מי אמרינן כיון דזרק פסול שוייה לדם שבצואר שיריים ותו לא מיחזי לזריקה או דלמא לא אלימא זריקת פסול לשוייה לדם שבצואר בהמה שירים ויחזור הכשר ויקבל." רש"י מפרש שהדיון הוא אם לאחר שפסול לעבודה זרק דם הקרבן, יש אפשרות לכשר לקבל עוד דם ולזרוק ועי"ז להכשיר הקרבן. צדדי הבעיא הם אם זריקת פסול "אלימא" לשוייה לדם שבצואר שיריים ואז "לא מיחזי לזריקה", דהיינו האם זריקת פסול לעבודה נחשבת לעבודת זריקה של הזבח או לא. אם נחשבת עבודת זריקה של הזבח, ממילא לא שייך שיחזור הכשר ויקבל ויזרוק עוד דם, דהא כבר נתקיימה זריקה בקרבן, ואם לאו, יכול הכשר לחזור ולקבל עוד דם ולזרוק, וזריקת הכשר תהא נחשבת לזריקת הקרבן. לכאורה שורש הבעיא היא אם עבודת פסול יש לה מעמד של עבודה, אלא מכיון שהיא עבודה פסולה ממילא נפסל הקרבן, או דילמא עבודת פסול אינה נחשבת עבודה כלל ונפסל הקרבן ממילא מחמת חסרון עבודה. וכבר חקר המקדש דוד (סימן טו) בשאלה הנ"ל.

¹ מאמר זה הוקדש לעלוי נשמת זקני הר' דוד בן הר' מאיר ז"ל שנפטר במגיפת קורונה. זקני נולד ברומניה ומשפחתו היתה מחסידי ויזניץ. לכן מאד מתאים להקדיש מאמר בענין שיריים לעילוי נשמתו.

רבי יוחנן השיב לר"ל, "אין עושה שירים אלא חוץ לזמנו וחוץ למקומו הואיל ומרצה לפיגולו." הוא מכריע לכאורה שעבודת פסול אינה נחשבת עבודה כלפי הקרבן, וממילא כשר יכול לחזור ולקבל ולזרוק. רק כשר לעבודה שחישב מחשבת פיגול בזריקתו עושה שירים, דזריקתו נחשבת זריקה של הקרבן, ואין אפשרות לכשר לחזור ולקבל ולזרוק. בגמ' מעילה ה: איתא שיש פסול לעבודה שכן עושה שירים אף דלא הזכירו בסוגיין – טמא. הגמ' שם אומרת שיש להוסיף על מה שכתוב בסוגיין "אין לך דבר שאינו מרצה בציבור ועושה שירים – אלא חוץ לזמנו וחוץ למקומו, אבל טמא דאיתיה בציבור – משוי שירים, שאר פסולין דלא איתנן בציבור – לא משוין שירים." נמצא שלמסקנא, אין עושין שירים אלא טמא, הואיל ומרצה בקרבן ציבור,² וכשר שזרק במחשבת פיגול, הואיל ומרצה לפיגולו, אבל שאר פסולים לעבודה אין עושין שירים ויכול כשר לחזור ולקבל. תוס' במעילה שם (ד"ה ה"ג) מבארים החילוק בין טמא לשאר פסולים לענין עשיית שירים, וז"ל, "כלומר כל פסול שאינו מרצה בציבור אינו עושה שירים אלא חוץ לזמנו וחוץ למקומו האי טמא דאיתיה בציבור משוי שירים שהרי זריקה חשובה קצת אחרי שיש לו היתר בציבור שאר פסולין דליתנהו בציבור לא משווי שירים לפי שאין זריקה חשובה והרי היא כאילו לא זרקו כלל." מוכח מדבריהם כמש"כ דהדיון בעשיית

² יל"ע בהא דטמא עושה שירים הואיל ומרצה בציבור, אם זה דווקא אם נעשית עבודתו באופן שיהא לו באמת היתר בציבור לו יצוייר דמיירי בקרבן ציבור, או לא. וע' בסוגיא כו: דמוקים להא דזרק שלא במקומו יחזור הכשר ויקבל בפסול שזרק. תוס' שם (ד"ה הכא במאי עסקינן) מקשים דאי מיירי בפסול, למה לי שזרק שלא במקומו, אף אם זרק במקומו יחזור הכשר ויקבל כיון שפסול אינו עושה שירים. ותיצרו שפסול שם היינו טמא שעושה שירים בעלמא, אבל בזריקה שלא במקומו אינו עושה שירים. עיי"ש בקרן אורה דטמא אינו עושה שירים בזריקה שלא במקומו משום דכה"ג אין לו היתר בקרבן ציבור ושוב חזר להיות כשאר פסולים שאינם עושים שירים. מוכח מזה שטמא עושה שירים רק אם בפועל תהיה לעבודתו הכשר בציבור. אכן, הגרי"ז טו: מדייק בלשון הרמב"ם (פסו"מ א:כח) דכתב סתם טמא עושה שירים ולא חילק בין אותם טמאים שהותרו טומאתם בציבור לאותם שלא הותרו טומאתם. ועפ"ז הוא מציע נ"מ בין אם ערל פסול לעבודה משום טמא או משום דשם ערל הוא פסול בפני עצמו. דאי הוי משום טמא אז ערל יעשה שירים, משא"כ אם פסול לעבודה משום שם ערל אינו עושה שירים כשאר פסולים. ואע"ג דשם טמא דערל הוי טומאת זב דאין לו היתר בציבור, לפי הבנת הרמב"ם אין צריך שהותר טומאתו בפועל בציבור כדי לעשות שירים, אלא כל טמא עושה שירים דשם טמא עושה שירים הואיל ומצינו בטמאים שהותרו בציבור.

שיריים הוא אם עבודת פסול נחשבת לזריקה כלפי הקרבן או לא, ותוס' מסבירים שהא דיש לזריקת טמא היתר בציבור קובע שזריקתו חשובה קצת ונחשבת זריקה כלפי הקרבן, משא"כ זריקת שאר פסולים היא כאילו לא זרקו כלל.

יל"ע על איזה עבודות מעבודת הדם בעי ר"ל אי פסול עושה שיריים. לכאורה בעיא דר"ל נובע מדברי המשנה לב. שמדבר על כל הפסולים, ואיתא שם, "וכולן שקיבלו את הדם חוץ לזמנו וחוץ למקומו, אם יש דם הנפש – יחזור הכשר ויקבל." כיון שמסיקה המשנה שבגוונא דפסולים יקבלו את הדם יחזור הכשר ויקבל, ע"כ לא שייך שפסול יעשה שיריים בקבלה. על זה שואל ר"ל מה הדין בפסול שזרק – האם עושה שיריים או לא? תוס' (לד: ד"ה פסול) העירו כן, וז"ל, "בפסול שקבל לא מיבעיא דהתנן יחזור הכשר ויקבל אלא בפסול שזרק מיבעיא ליה כדפירש בקונטרס." רש"י שם (ד"ה מהו) כתב דבעיא דר"ל הוא בגוונא דקבל³ וזרק פסול מהו שיעשה שיריים. אמנם, יל"ע, אמאי כ"כ פשוט דלא שייך עשיית שיריים בקבלה ורק בזריקה מיבעי ליה?

וי"ל שבד' עבודות הדם אפשר לראות את העבודה באחד משני פנים – כעבודה בדם הזבח או כעבודה בקרבן עצמו. ויתכן שבשאלה הנ"ל יש חילוקים בין העבודות עצמם, דהיינו שיש מהם שהם בעיקר עבודה בדם, ויש מהם שהם עבודה בקרבן. על פי זה יש לומר שקבלה והולכה בעיקר הויין עבודות בדם, דצריך לקבל ולהוליך הדם שקיבל עד למזבח כדי לזרקו. אכן, בזריקה, אף שהיא בדם והוא גמר עבודת הדם, הזריקה ג"כ מהווה כפרה וריצוי של הקרבן, ומש"ה נחשבת עבודה בקרבן. והרי כבר

³ ע' חידושי הגרי"ז על מס' זבחים לד: שדייק מרש"י דדווקא בקיבל וזרק פסול ישנה לבעיא דר"ל, והקשה אמאי לא סגי בקבל כשר וזרק פסול כיון שעיקר הבעיא הוא לגבי זריקת פסול? הוא מביא תירוץ בשם הגר"ח שבאמת רש"י סובר שאם קבל כשר וזרק פסול, לכו"ע פסול עושה שיריים, וכל הבעיא של ר"ל הוי דוקא אם קבל וזרק פסול, דכיון שכבר נפסל הדם בקבלת הפסול, אין זריקת הפסול עושה שיריים. עיי"ש שרצה לפרש כן בדעת הרמב"ם ג"כ אבל בסוף דחה דבריו והניח בצ"ע. יש להעיר על יישובו דמוס"ד לחלק בין מעמד זריקת פסול אם קבל כשר או פסול מוכח דס"ל שאין מעמד עבודת פסול תלוי בעבודה פרטית אלא תלוי בכשרות הקרבן בכללו, ואם כל העבודות נעשו בהכשר עד הזריקה, אז אף זריקת פסול היא זריקה מצד הקרבן, וזה חידוש גדול.

ייסדנו שעשיית שיריים נובעת מהא דהעבודה חלה כעבודת הקרבן. מש"ה דוקא בזריקה דהויא עבודה בקרבן שייך שיריים, משא"כ בקבלה והולכה, שהן עבודות בדם, לא שייך שיריים, דאף אם נחשבים עבודה בדם, עדיין קיימת אפשרות שכשר לעבודה יקבל עוד דם ויזרוק, דבדם חדש עדיין לא נעשית שום עבודה בפסול.

ב. הואיל ומרצה לפיגולו

רבי יוחנן השיב לריש לקיש שאין עושה שירים אלא חוץ לזמנו וחוץ למקומו, הואיל ומרצה לפיגולו. ועכשיו יש לדון על מעמד עבודת כשר במחשבת פסול ואיך הוא שונה מעבודת פסול לענין עשיית שיריים. הגמ' עומדת על שינוי הנ"ל ונתנה טעם לדבר דעבודת כשר במחשבת פיגול עושה שיריים – הואיל ומרצה לפיגולו – אבל טעם זה סתום מאד. ועוד צריך לעיין אם סברא זו שייכת דוקא במחשבת פיגול או אם היא שייכת לכל פסולי מחשבה, כמו מחשבת שלא לשמה. רש"י (ד"ה הואיל) מפרש הטעם דהואיל ומרצה לפיגולו, "הואיל והויא זריקה מן התורה למיקבעיה פיגול ופסול". משמע מדבריו שכשר שזרק במחשבת פיגול עושה שיריים משום שזריקתו נחשבת זריקה גמורה לקבוע הדין פיגול בקרבן. לולא חלות זריקה בקרבן לא שייך דין פיגול, דרק אם קרב המתיר כמצותו שייך דין פיגול, ובלי חלות זריקה בקרבן לא קרב המתיר כמצותו. וכיון שנחשבת עבודת זריקה בהקרבן, עושה שיריים. יש להעיר שלכאורה סברת רש"י שייכת רק במחשבת פיגול, דדוקא בפיגול שייך לומר שהזריקה חלה בקרבן לקובעו בפיגול ופסול. אכן, במחשבת שלא לשמה לא מצינו שהזריקה קובע הפסול בקרבן, וכן אין שום חסרון אם לא קרב המתיר כמצותו. לכן, אין הכרח לומר שזריקה במחשבת שלא לשמה חלה כעבודת זריקה של הקרבן. עוד יש להעיר שסברת רש"י הנ"ל היא סברא דדוקא בזריקה במחשבת פיגול, אבל בקבלה במחשבת פיגול לא שייך הסברא דהואיל ומרצה לפיגולו.

השפת אמת הקשה על רש"י דפירושו אתי שפיר לגבי מחשבת חוץ לזמנו, דהא חלות פיגול דחוץ לזמנו תלויה בזריקה. אך לא שייך לומר כן במחשבת חוץ למקומו משום שהוא רק פסול בעלמא ואינה תלויה בזריקה. לפ"ז קשה על דברי רש"י, דהא הגמ' השווה חוץ לזמנו וחוץ

למקומו לגבי הדין דהואיל ומרצה לפיגולו, וא"כ ע"כ צריך לפרש הואיל ומרצה לפיגולו בדרך אחרת. השפ"א הציע דהא שהזריקה מרצה לפיגולו ר"ל שהיא חלה על הקרבן לקובעו בפיגול ופסול, וזה מגלה לנו שעבודת כשר במחשבת פסול באמת אינו פוסל העבודה עצמה אלא שם זריקה עליה, משא"כ עבודת פסול שאינה עבודה כלל. ומכיון שהעבודה נחשבת עבודה כלפי הקרבן, עושה שיריים. וסברא זו הוי סברא בכל פסולי מחשבה דאינם פוסלים העבודה עצמו. ולכן הוא שייך למחשבת חוץ למקומו ג"כ שהוא מחשבת פסול ואתי שפיר כל הסוגיא. על פי הבנתו בהואיל ומרצה לפיגולו, השפת אמת מחדש עוד כמה חידושים. הוא כתב שכשם שמחשבת חוץ לזמן וחוץ למקום עושה שיריים כיון שהם מחשבות הפוסלות, כך מחשבת שלא לשמה עושה שיריים דהרי גם היא מחשבה הפוסלת. וכתב עוד שלפי הבנתו יוצא שמחשבת חוץ לזמנו עושה שיריים בעבודת קבלה ג"כ ולא רק בעבודת זריקה כמש"כ רש"י, דלפי חידושו שבמחשבת פסול העבודה קיימת והמחשבה פוסלת הקרבן עצמו נמצא שכל עבודה שחישב בה מחשבה הפוסלת חלה כעבודת הקרבן, וא"א לתקנו, מכיון שהקרבן עצמו נפסל ע"י המחשבה, וממילא אפילו קבלה במחשבת פסול עושה שיריים.

ישנן כמה דרכים ביישוב קושיית השפ"א על רש"י. קודם כל יש להעיר (ובאמת השפ"א עצמו העיר כן בסוף דבריו) שלא ברור כ"כ דהסברא דהואיל ומרצה לפיגולו שייך למחשבת חוץ למקומו באופן ישיר. תוס' (מנחות עט. ד"ה והדר) הביאו סוגיין וכתבו, "ובפ' כל הפסולין (שם ד' לד:) אין עושין שיריים אלא חוץ לזמנו וחוץ למקומו הואיל ומרצה לפיגולו וחוץ למקומו ודאי לא מרצה אלא מחוץ לזמנו יליף." ובאמת כן משמע בגמ' זבחים פד:, דאיתא שם, "חוץ לזמנו הואיל ומרצה לפיגולו חוץ למקומו הואיל ואיתקש לחוץ לזמנו," ומוכח שהואיל ומרצה לפיגולו אינו שייך לחוץ למקומו מצד עצמו אלא מכח היקש לחוץ לזמנו. לפ"ז לא קשה קושיית השפ"א, דאה"נ דלא שייך הסברא דהואיל ומרצה לפיגולו כפי שפירש רש"י לגבי מחשבת חוץ למקומו, אבל שפיר ילפינן שחוץ למקומו עושה שיריים מהיקש לחוץ לזמנו.

עוד דרך ביישוב קושיית השפ"א על רש"י נמצאת בדברי רש"י עצמו, וכפי שדייק הגר"ז. רש"י (ד"ה הואיל) מפרש הביטוי דהואיל ומרצה

לפיגולו, "הואיל והויה זריקה מן התורה למיקבעיה בפיגול ופסול." מה היא כוונת ברש"י ב"ופסול?" הגרי"ז הציע שכוונתו למחשבת חוץ למקומו, דאינה חלות פיגול על הקרבן לענין כרת, אבל עדיין היא חלות פסול. מלשון רש"י מוכח שזריקה מועילה אף לגבי מחשבת חוץ למקומו למיקבעיה בפסול, דלא כהבנת השפ"א והתוספות מנחות עט. אבל עדיין צ"ע, כיון דמחשבת חוץ למקומו מהווה רק פסול על הקרבן ולא פיגול לענין כרת, איזה נ"מ יש בהא דזריקה קובע שהקרבן פסול משום מחשבת חוץ למקומו, הרי כבר נפסל הקרבן משעה שחישב מחשבת חוץ למקומו? המשנה למלך (פסו"מ יח:ז) מסתפק בקרבן הנפסל במחשבת חוץ למקומו אי האוכל ממנו קודם זריקה לוקה, דאפשר דלא בעינן זריקה למיקבעיה אלא לפגול אבל לפסול קודם זריקה נפסל. עיי"ש שהביא ראיה מסוגיין להוכיח שזריקה קובע פסול אפילו במחשבת חוץ למקומו, והביא ראיה נגדו מתוס' מנחות עט. ולשון הגמ' פד: להוכיח שזריקה לא שייכת בחוץ למקומו. אכן, הגרי"ז הביא נ"מ על פי הרמב"ן (שכחת הלוי' ה) שסובר שיש לאו מיוחד לאכול קרבן הנפסל במחשבת חוץ למקומו בנוסף לאיסור כללי לאכול פסולי מוקדשין, כשם שמצינו לאו על אכילת קרבן הנפסל במחשבת חוץ לזמנו. ועיי"ש ברמב"ן שהדגיש שבאמת חוץ לזמנו וחוץ למקומו הם אותו שם פיגול, כדמוכח מהא דמצטרפין זה לזה ומהא דשניהם נקראו פיגול בתורה, רק דהתורה מיעטה חוץ למקומו מחיוב כרת על אכילתה. לפי הרמב"ן הנ"ל, י"ל שכל עוד שלא זרק הדם לא חל הלאו לאכול בשר הנפסל במחשבת חוץ למקומו. בכל אופן, מצינו ישוב נוסף לקושיית השפ"א על רש"י, דבאמת זריקה מרצה לפיגול אף במחשבת חוץ למקום.

נמצינו למדים שרש"י נשמר מכל קושיות השפ"א ואזיל לשיטתיה, דהא דהואיל ומרצה לפיגולו אינו יסוד בכל מחשבת פסול שאינו פוסל העבודה אלא הקרבן עצמו והעבודה קיימת, אלא הוא קובע שדוקא בזריקה דפיגול, דע"כ חלה כעבודת הקרבן מכיון שמרצה לפיגולו למיקבעיה בפיגול ופסול, היא עבודה בקרבן עצמו ועושה שיריים. לכן רש"י סובר שדוקא מחשבת פיגול עושה שיריים, ולא מחשבת שלא לשמה (וכמו שהציע בספר טהרת הקדש, הובא בשפ"א), דלא כהשפ"א שסובר שה"ה למחשבת שלא לשמה. ועוד, רש"י סובר שדוקא זריקה במחשבת פיגול עושה שיריים אבל לא קבלה, דהסברא דהואיל ומרצה לפיגולו הוי

דוקא בזריקה. ובאמת, הדבר מפורש בגמ' לפי גירסתו דגרס, "אין לך זריקה פסולה שעושה את השאר שיריים." זהו ג"כ דלא כהשפ"א הסובר שסברת הואיל ומרצה לפיגולו אינו סברא בזריקה דוקא אלא שייך לקבלה ג"כ. וחשוב להדגיש דכל הכרחו של השפ"א לסלול דרך חדש בהבנת הואיל ומרצה לפיגולו היה משום דלא שייך פירושו של רש"י לגבי מחשבת חוץ למקומו, אבל ברש"י עצמו מוכח דס"ל דשפיר שייך במחשבת חוץ למקומו, ונמצא דדברי רש"י מיוסדים על אדני פז.

ג. מחשבת הפוסלת – פסול בקרבן או בעבודה?

והנה הגרי"ז הקשה קושיא עצומה על ביאור רש"י ותוס' בסוגיין. רש"י ותוס' פירשו דהאיבעיא דפסול עושה שיריים הוי אי יכול לקבל עוד דם ולזרקו לאחר שזרק פסול לעבודה, ועל זה תירץ רבי יוחנן שרק זריקת כשר במחשבת פיגול עושה שיריים. והקשה הגרי"ז למה לי הא דפיגול עושה שיריים ואינו יכול לקבל עוד דם ולזרקו, בלאו הא דעושה שיריים נמי לא שייך לזרוק עוד דם משום דהקרבן נפסל מחמת מחשבת הפוסלת דפיגול? ולא מעלה ומוריד אי זריקה במחשבת פיגול חלה כעבודת זריקה בקרבן או לא, דממ"נ הקרבן נפסל מחמת המחשבה ושוב לא שייך לתקנו ע"י זריקה במחשבה נכונה. הגרי"ז מביא ראיה לדבריו מהא דקיי"ל דמחשבת שלא לשמה אינה עושה שיריים (דלא כמסקנת השפ"א), ואעפ"כ אם חישב מחשבת שלא לשמה בא' מעבודות הקרבן לא שייך לתקנו, וזהו משום דנפסל כל הקרבן ע"י מחשבת פסול דשלא לשמה. הוא הביא עוד ראיה מהגמ' זבחים כו: דאיתא שם שאם קיבל במחשבת פסול לא שייך לחזור ולקבל עוד דם, אע"פ שקבלה במחשבת פסול אינה עושה שיריים. ועל כרחק מוכח שמלבד הא דשיריים מונע היכולת לחזור ולקבל במחשבה נכונה מחמת חלות עבודת פסול בקרבן, המחשבת פסול ג"כ מונעת קבלה נוספת משום דנפסל הקרבן במחשבתו.

הנחת הגרי"ז בקושיא זו היא שכדי לפסול הקרבן ע"י מחשבת פסול, אין צריך שהעבודה שבה תיחשב עבודת הקרבן, דהמחשבת פסול פוסלת הקרבן עצמו ולא רק העבודה שבה חישב המחשבה. ועפ"ז קשה לפירוש רש"י ותוס' דהא דפיגול עושה שיריים לא מהני מידי וכנ"ל. וכמו כן, החזו"א (זבחים י: א) והאבן האזל (פסו"מ א: כח) כתבו שרבינו אפרים

(הובא בתוס' לד'): לא נקט כפירוש רש"י בסוגיין משום דהוקשה לו קושיא זו בפירוש רש"י.⁴

הגרי"ז מתרץ שבאמת יש כמה נ"מ בהא דפיגול עושה שיריים ויש חלות זריקה על הקרבן בזריקת פיגול, מלבד הא דנפסל הקרבן עצמו. אם הזריקה במחשבת פיגול אינה נחשבת לזריקת הקרבן, אז מכיון שיש דין אם עלו לא ירדו על דם הנפסל במחשבת פיגול, אם קיבל עוד דם וזרקו על המזבח, אף דכבר נפסל הזבח משום פיגול, אין מורידין הדם שזרק, דיש דין אם עלו לא ירדו על הדם. אמנם, אם זריקה במחשבת פיגול נחשבת לזריקת הקרבן ועושה שיריים, אז לא שייך לומר שהדם שיקבל ויזרוק אח"כ יהיה לו דין אם עלו לא ירדו, דכבר נתקיימה זריקה בקרבן. עיי"ש שהביא עוד נ"מ המורים שיש חשיבות להא דזריקה במחשבת פיגול חלה כעבודת זריקה בקרבן ועושה שיריים אע"פ שלענין אם יכול לחזור ולקבל עוד דם אין צריך להא דעושה שיריים משום דבלאו הכי הקרבן עצמו פסול. לפי דבריו אתי שפיר שיטת רש"י ותוס' בסוגיין. אך יש לעיין אם רש"י מסכים לדבריו דכל הנ"מ בהא דזריקה במחשבת פיגול עושה שיריים הוי רק במקרים בודדים שהזכירם הגרי"ז, או דילמא רש"י פליג עליה לגבי היחס בין פיגול עושה שיריים והמחשבת פסול דפיגול.

הגרי"ז הניח שמחשבת פסול דפיגול פוסל הקרבן עצמו, ולא העבודה שבה חשבה. מקושייתו על רש"י, וגם בחידושיו על הרמב"ם (חידושי מרן רי"ז הלוי מעש"ק ד: יא) מוכח שסובר שהוא הדין במחשבת פסול דשלא לשמה. שם ייסד ביאור מפורסם שאם חישב מחשבת שלא לשמה באיזה עבודה, אין זה מגרע מהלשמה של הקרבן. הא דקיי"ל דסתמא לשמה קאי קובע שאי אפשר בשום אופן לעקור הלשמה של הקרבן. א"כ, הא דמהני מחשבת שלא לשמה לפסול בפסח ובחטאת אינו משום שנפסל מחמת

⁴ לפי הבנת השפת אמת שהבאנו לעיל, וכעין זה איתא באבי עזרי (פסו"מ יד: ב) דהואיל ומרצה לפיגולו מורה על כל מחשבת פסול שאינו פוסל העבודה אלא הקרבן עצמו, לא קשה קושייתם, דזה גופא כוונת התירוצ' דהואיל ומרצה לפיגולו שהקרבן עצמו נפסל במחשבה. אמנם, עדיין קשה לרש"י עצמו דלא ס"ל כהבנת השפת אמת כלל, כמו שביארנו.

חסרון לשמה, אלא משום שמחשבת שלא לשמה היא מחשבה שפוסלת הקרבן עצמו.

ונ"מ בין הב' הבנות בפסול הנגרם במחשבת שלא לשמה, אם הוא משום חסרון לשמה בקרבן או משום מחשבת פסול, הוא אם הפסול נמצא בעבודה פרטית או בקרבן בכלליותו. אם מחשבת שלא לשמה מפקיעה הלשמה, הכוונה בזה היא שבעבודה שנעשית במחשבת שלא לשמה חסר הלשמה ועי"ז נפסלה העבודה. אך אם יש אפשרות לעשות העבודה שוב במחשבה נכונה, שפיר מועיל להכשיר הקרבן. אבל לדעת הגרי"ז דמחשבת שלא לשמה היא מחשבת פסול, ואינו נפגם הלשמה בקרבן כל עיקר, מקום הפסול הוא בקרבן עצמו ולא בעבודה שבה חישב המחשבה. מש"ה, אינו מועיל לחזור ולעשות אותה עבודה במחשבה נכונה, דהא אין הפסול באותה עבודה אלא בקרבן עצמו, וא"א לתקנו. הגרי"ז מוכיח כצד ב' מהא דאיתא בזבחים כו: שאם קיבל הדם במחשבת פיגול לא שייך לחזור ולקבלו, וע"כ הטעם משום שפסול מחשבה דפיגול פוסל הקרבן עצמו. ואף דשם מיירי בפיגול, הגרי"ז סובר שה"ה למחשבת שלא לשמה, דשניהן הן מחשבות הפוסלות.⁵ מוכח בדבריו שמחשבות הפוסלות פוסלות הקרבן עצמו ולא רק העבודה שחישבן בה.

לכאורה הבנת הגרי"ז שכל מחשבה הפוסלת פוסל הקרבן עצמו מבוסס על דברי אביו הגר"ח בחידושי רבינו חיים הלוי על הרמבם (הל' קרבן פסח ב:ו). הגר"ח שם דן בדברי הרמב"ם (פסולי מוקדשין טו:י) לגבי הדין דמחשבין מעבודה לעבודה. הרמב"ם כותב "שחטה לשמה וחשב בשעת השחיטה לזרוק דמה שלא לשמה הרי זו פסולה לפי שמחשבין מעבודה לעבודה וזאת המחשבה שחשב בשעת השחיטה כאילו חשבה בשעת זריקה ולפיכך פסולה." צ"ע כוונת הרמב"ם בהא דהוי כאילו חשבה בשעת זריקה – האם כוונתו דבאמת חלה מחשבתו כשזרק והויא זריקה שלא

⁵ ע' תוספתא (קרבנות ג:ד), "כללו של דבר כל הנפסל במחשבה בין שעל הראשון חישב בין שעל האחרון חישב פסול אף על פי שיש דם הנפש בכוס אחד פסול וכל הנפסל במעשה בין שעל הראשון חשב בין שעל האחרון חישב פסול אם יש דם בכוס אחר יחזור ויקבל כשר." משמע שם שמחשבת פסול מונעת אפשרות לקבל עוד דם, וכדברי הגרי"ז. אכן, עיין בהג' הגר"א על התוספתא שהגיה ד"כל הנפסל מחשבה" קאי רק על מחשבת חוץ לזמן וחוץ למקום, ולא על שלא לשמה, נגד דברי הגרי"ז.

לשמה ופסול? המקדש דוד (קונטרס בענייני קדשים ד:ג) הבין כן בדעת הרמב"ם, דמחשבתו בשעת שחיטה על הזריקה קובעת שכשזרוק תהיה זריקה שלא לשמה. אכן, הגר"ח הבין אחרת בדעת הרמב"ם. אין כוונת הרמב"ם שבאמת תהיה זריקה שלא לשמה, דהא לא זרק עדיין, ומשמע שכבר נפסל בשעת מחשבתו. אלא הרמב"ם סובר שצריך שמחשבתו תהיה באופן שהמחשבה תפסול בעבודה שחיטת עליו, וזהו שהדגיש הרמב"ם דהוי כאילו חשבה בשעת זריקה, ר"ל שראוי לפסול עכשיו כמו שיפסול אם חשבה בשעת זריקה. אמנם, אין הפסול בזריקה עצמה. הגר"ח כותב עוד שהא שצריך לחשוב על הזריקה בשעת שחיטה הוא תנאי שהמחשבה צריכה להיות בשעת עבודה, אבל מדבריו נראה שאין הפסול בהעבודה שחיטת בה. וא"כ הגע עצמך, לא חל הפסול שלא לשמה בעבודת זריקה, וגם לא בעבודת שחיטה. אז איפה הוא חל? כנ' שחל בקרבן עצמו, ממש כמו שהבין בנו הגרי"ז. וע' בספר מנחת אברהם (זבחים ח"א עמ' קכב) שהעיר שדברי הגר"ח האלו מובנים רק לפי הבנת הגרי"ז שמחשבת פסול פוסלת הקרבן עצמו ולא העבודה, דלדבריו אין הפסול חל בשום עבודה.⁶ על דרך זה דייק המנחת אברהם בלשון הרמב"ם (פסו"מ טו:א), "ואחד המשנה שם הזבח בשעת שחיטה או בשעת קבלה או בשעת הולכה או בזריקה כמו שביארנו." הרמב"ם כתב שמשנה שם הזבח בשעת שחיטה, ולא בשחיטה עצמה, דאין מחשבת שלא לשמה חלה בעבודת הקרבן אלא בקרבן עצמו, אלא שיש תנאי שצריך לחשוב המחשבה בשעת עבודה.

ביארנו היטב שהגרי"ז סובר שכל מחשבת פסול, בין מחשבת שלא לשמה בין מחשבת פיגול, אינה פוסלת העבודה שחיטתו בה, אלא הקרבן עצמו. מהאי טעמא ס"ל שכדי לפסול קרבן במחשבת פיגול אין צורך שהעבודה שחיטתו בה תהא נחשבת עבודת הקרבן ע"י שפיגול עושה שיריים. אמנם, עדיין יש נ"מ אי פיגול עושה שיריים לכמה מיקרים בודדים,

⁶ עיי"ש דסובר שאם מחשבת שלא לשמה גורם חסרון לשמה בעבודה ומהאי טעמא נפסל הקרבן, במחשבת מעבודה לעבודה על כרחך צריך לומר שהפסול בשחיטה ולא בזריקה, דעדיין לא זרק, ולא שייך למימר שזריקה שטרם עשאה פסולה משום חסרון לשמה בעבודת זריקה. אמנם, י"ל ע"פ המקדש דוד שהבאנו בדעת הרמב"ם שמחשבת מעבודה לעבודה הוי פסול בזריקה דכשזרוק או יחשב זריקה שלא לשמה, ושפיר יפסול משום חסרון לשמה בעבודת זריקה.

אבל לענין אי יכול לחזור ולקבל במחשבה נכונה, אין צורך בדינא דשיריים. יל"ע אם רש"י מסכים לדברי הגרי"ז, או דילמא פליג עליה לגבי היחס בין הא דפיגול עושה שיריים והא דפיגול הוי מחשבה הפוסלת.

הגרי"ז הביא ראייה שמחשבת פסול פוסלת הקרבן אף בלי עשיית שיריים מהא דמחשבת שלא לשמה פוסלת הקרבן ואינו חוזר ומקבל אע"פ שזריקה במחשבת שלא לשמה אינה עושה שיריים. ראייתו מבוססת על ההנחה שמחשבת שלא לשמה הויה מחשבה הפוסלת כמו פיגול, וכיון שנפסל הקרבן עצמו, לא שייך לחזור ולקבל עוד דם. אכן, אי מחשבת שלא לשמה פוסלת משום שמחשבתו עוקרת הלשמה מהעבודה, נסתרת ראייתו, דאז הפגם הויה רק בעבודה דחסר הלשמה, ויכול לעשות העבודה שוב במחשבה נכונה. ובאמת, מדוייק ברש"י בכמה מקומות שמחשבת שלא לשמה פוסלת משום שעוקרת הלשמה של הקרבן, ולא משום שהמחשבה פוסלת. כמה פעמים בתחילת המסכתא⁷ וגם במקומות אחרים⁸ רש"י כותב שמחשבת שלא לשמה עוקרת הלשמה של הקרבן, נגד הנחת הגרי"ז שאי אפשר לעקור הלשמה כיון דסתמא לשמה, והא דשלא לשמה פוסל הוא משום שהוא מחשבת פסול. וכן מוכח לכאורה בדעת רש"י שאם זרק במחשבת שלא לשמה יכול לזרוק עוד דם במחשבה נכונה. הגמ' (זבחים כו.) אומרת, "הכל מודים בניתנין למעלה שנתנן למעלה למטה שנתנן למטה שלא כמצותן לא יאספנו." רש"י (ד"ה הכל) מפרש שלא כמצותן "כגון במחשבה או בשמאל." הקרן אורה מקשה עליו, "מאי קמ"ל, במחשבה פשיטא דאין לו תקנה?" למה צריך לחדש שלא יאספנו אם זרק במחשבת פסול? האחרונים⁹ תירצו שכוונת רש"י היא ש"במחשבה" קאי דווקא על מחשבת שלא לשמה, ורש"י לשיטתיה סובר שמחשבת שלא לשמה אינה מחשבה הפוסלת אלא שהיא עוקרת הלשמה של העבודה. ולכן, סד"א שמהני אף לאסוף הדם שזרק ולזרקו עוד פעם, קמ"ל הדין דקלטיה מזבחה. אכן, פשוט לדעת רש"י שאם מקבל עוד דם יכול לזרקו ולהכשיר הקרבן עי"ז.

⁷ ב: ד"ה שלא לשמה, ד"ה בסתמא לשמן עומדין, ד"ה שנזבחו שלא לשמן; ג. ד"ה דלאו מינה.

⁸ זבחים קטו. ד"ה ור"א היא.

⁹ שם, ע' מנחת אברהם ושיעורי ר' משולם דוד.

לכן, אזדא לה ראיית הגר"ז ממחשבת שלא לשמה, דרש"י סובר שאינה מחשבת פסול ושפיר יכול לחזור ולקבל עוד דם ולזורקו, דאינו עושה שיריים.

הגר"ז הביא עוד ראייה ליסודו שמחשבה הפוסלת פוסלת הקרבן עצמו אפ' בלי הטעם דעשיית שיריים מהא דאיתא בזבחים (כו:): דקבלה במחשבת פיגול פוסלת הקרבן ואינו יכול לחזור ולקבל אע"ג דקיי"ל שפיגול בקבלה אינו עושה שיריים. אין שום ספק שמחשבת פיגול הויה מחשבה הפוסלת, דרק במחשבת שלא לשמה יש לדון, אבל פשיטא שפיגול הויה מחשבה שפוסלת בקרבן. אמנם יל"ע אם הפסול שחל ע"י המחשבה פוסל הקרבן עצמו, וכמש"כ הגר"ז, או דילמא המחשבה פוסלת העבודה שבה חישב המחשבה. לצד ב', י"ל שהיכולת של המחשבה לפסול הקרבן עצמו תלויה בחלות העבודה שמחשב בה כעבודת הקרבן, דאם חלה כעבודת הקרבן, אז לא שייך לעשות העבודה עוד פעם במחשבה נכונה, אבל אם אינה חלה כעבודת הקרבן, שפיר מצי לתקן העבודה. על פי זה י"ל שדעת רש"י היא שמחשבת פסול דפיגול פוסלת העבודה שמחשב בה, ולא הקרבן עצמו. ולכן, רק אם פיגול עושה שיריים והעבודה חלה כעבודת הקרבן אז נפסל הקרבן, ולא שייך לעשותו עוד פעם. אמנם, אם פיגול אינו עושה שיריים, אין המחשבת פסול פוסלת הקרבן עצמו, דכל זמן שלא נגמר עבודת הדם, יכול לקבל עוד דם ולזרקו במחשבה נכונה. ובזה נשמר רש"י מקושיית הגר"ז דלמה לי פיגול עושה שיריים, תיפוק ליה משום דנפסל הקרבן במחשבתו, דלרש"י המחשבה אינה פוסלת הקרבן אלא העבודה, ורק אם פיגול עושה שיריים אז מועילה מחשבתו לפסול הקרבן ע"י שהעבודה חלה כעבודה פסולה בקרבן.

ביאור זה בדעת רש"י עולה יפה עם מה שהוכחנו לעיל שרש"י הבין שהואיל ומרצה לפיגולו הוי סברא דוקא בעבודת זריקה דפיגול, שהזריקה חלה כעבודת הקרבן הואיל ומרצה למיחל פיגול ופסול על הקרבן. מכיון שחלה כעבודת זריקה בהקרבן, לא שייך לתקנו, ומכיון שחלה כעבודה פסולה, נפסל הקרבן ממילא משום דחסר זריקה כשירה בהקרבן. אמנם, אם חישב מחשבת פיגול בשאר עבודות, כיון דלא שייך בהם הסברא דהואיל ומרצה לפיגולו, אינן חלות בהכרח כעבודת הקרבן. ולכן, אף אם נפסלו מחמת המחשבת פיגול, יכול לעשות העבודה שוב במחשבה נכונה ולהכשירה.

על פי הבנה זו שמחשבת פיגול פוסלת העבודה שחישב בה, זכינו לעומק חדש בשיטת רש"י בטעמא דרבא בהא דאין מחשבה מועלת אלא במי שראוי לעבודה (זבחים כו:). הרמב"ם (פירוש משניות זבחים ג:א) מפרש שטעמא דרבא דצריך כשר לעבודה כדי לפסול במחשבה הוא משום דלא שייך חלות פיגול אא"כ קרב המתיר כמצותו, דהיינו שאין שם פסול אחר. לכן, א"א לחול חלות פיגול בעבודת פסול כיון שעבודתו פסולה מלבד המחשבת פיגול. אמנם, רש"י (לב. ד"ה אם יש) לא מפרש ככה, אלא הביא דרשה, וז"ל, "ואין מחשבה פוסלת אלא במי שראוי לעבודה דכתיב המקריב אותו לא יחשב בראוי להקרבה הכתוב מדבר." י"ל על פי מה שייסדנו בדעת רש"י שמחשבת פיגול פוסלת העבודה עצמה ולא הקרבן. ולא שייך לפסול עבודה אא"כ היא עבודה מעלייתא בלאו הכי, ולכן צריך שהמחשב יהא ראוי לעבודה. הגזה"כ בדיני מחשבת פיגול קובעת שצריך ראוי לעבודה מצד עצם החלות פיגול דצריך לחול בעבודה כשירה כדי לפוסלה. הרמב"ם פליג ע"ז וסובר שמחשבת פיגול אינה פוסלת העבודה אלא הקרבן עצמו, וכמו שביאר הגרי"ז וכנ"ל. לכן, אין צורך שיהא להעבודה שחישב בה מעמד של עבודה בעצם, ורק משום דין צדדי בחלות פיגול בקרבן דצריך קרב המתיר כמצותו בעיני ראוי לעבודה.

אמנם, לכאורה כל זה נסתר מהגמ' זבחים כו:, וכמו שהביא הגרי"ז, דאיתא שם שאם חישב מחשבת פיגול בקבלה נפסל הקרבן ולא שייך לחזור ולקבל עוד דם ולזרקו, אע"פ שקי"ל שאין קבלה עושה שיריים. א"כ מוכח שמחשבת פיגול פוסלת הקרבן עצמו, ולא העבודה, דהא לא חלה עבודת קבלה בקרבן כדמוכח מהא דאינו עושה שיריים, ואעפ"כ נפסל. הבאנו לעיל דעת השפ"א שלמסקנא פיגול עושה שיריים אפילו בקבלה, אבל הוכחנו דזהו לשיטתו שהואיל ומרצה לפיגולו אינו סברא בזריקה דוקא אלא בכל מחשבת פסול שפוסל הקרבן עצמו ולא העבודות, אבל לרש"י לא שייך לומר כן, דגרס שם "אין לך זריקה פסולה עושה שיריים" משום דס"ל שסברת הואיל ומרצה קאי על זריקה דוקא.

אכן, נ"ל לחדש שהגמ' שם שמחשבת פיגול פוסלת בקבלה אינו קיים למסקנא, וממילא לא קשה מידי על מה שביארנו בדעת רש"י. דהנה איתא בגמ' שם דיון על מעמד זריקה שלא במקומו, אם היא כזריקה במקומו או לא. הגמ' מביאה מהמשנה (לב.), "נתנו על גבי הכבש שלא

כנגד היסוד נתן את הניתנין למטה למעלן ואת הניתנין למעלן למטה... אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל. "מבואר שם דבוריקה שלא במקומו יש דין דיחזור הכשר ויקבל, וקשה מזה למ"ד זריקה שלא במקומו כמקומו, דלמה יחזור הכשר ויקבל? הגמ' מסיקה שלעולם זריקה שלא במקומו כמקומו, והא דאיתא שם דיחזור הכשר ויקבל היינו משום דשם מיירי בפסול שזרק, ולכן לא היא זריקה ויחזור הכשר ויקבל.

נחלקו הראשונים לגבי אי הגמ' בתירוצה כבר ידעה ממסקנת הסוגיא בדף לד: שפסול אינו עושה שיריים או לא. מתוס' (כו: ד"ה הכא) משמע דכן ידעה הגמ' ממסקנת הסוגיא לקמן, דהרי הקשו התוס' דאי המשנה מיירי בזריקת פסול, למה נקטה דוקא זריקה שלא במקומו, דלפי מסקנת הסוגיא לד: דפסול אינו עושה שיריים אף אם זרק במקומו זריקתו פסולה ויחזור הכשר ויקבל. תוס' מסיקים דהפסול בסוגיא שם הוי טמא דבעלמא עושה שיריים ובזריקה שלא במקומו לחוד אינו עושה שיריים.¹⁰ אמנם, משמע מרש"י (לב. ד"ה יחזור) דפירוש המשנה תלוי בהא דפסול עושה שיריים או לא. רש"י מפרש הא דיחזור הכשר ויקבל "אי סבירא לן דפסול עושה שיריים אשמעינן האי תנא דשלא במקומו לאו כמקומו דמי לפיכך לא עשאן שיריים ואי סבירא ליה דשלא במקומו כמקומו דמי והוא לה זריקה גמורה באדם פסול אשמעינן דאין פסול עושה שיריים." וכן משמע מתוס' (לד: ד"ה פסול) דהקשו על ריש לקיש דשאל מרבי יוחנן אי פסול עושה שיריים, למה ר"ל לא פשט שאלתו מהגמ' לעיל כו: דמסיקה שזריקת פסול לא היא זריקה, מכלל שהגמ' שם לא קאי למסקנת הסוגיא בדף לד: לפי רש"י לב. ותוס' לד:; הדיון בסוגיא דדף כו: הוי אי פסול עושה שיריים בנוסף למה שדנו שם על מעמד זריקה שלא במקומו.

עכשיו ננסה להבין השקלא וטריא שם לפי הבנת רש"י ותוס' הנ"ל. הבאנו לעיל שהגמ' הקשה על מ"ד כמקומו דמי מהמשנה לב. ותירוצה שלעולם כמקומו דמי והמשנה שם מיירי בזריקת פסול, דכאן ס"ל להגמ' שפסול אינו עושה שיריים דזריקתו אינה חלה כעבודת זריקה בקרבן, ולכן יחזור הכשר ויקבל. הגמ' הקשה, "וליהוי דחוי! דתנן: וכולן שקיבלו חוץ

¹⁰ ע' שפת אמת על התוס' שהקשה דכיון דזריקה שלא במקומו הוי כמקומו, למה טמא אינו עושה שיריים, וע' קרן אורה ומרומי שדה על הסוגיא.

לזמנו וחוץ למקומו, אם יש דם הנפש – יחזור הכשר ויקבל; קיבלו אין, זרקו לא, מ"ט? לאו משום דהוי דחוי." לעיל באותה משנה לב. איתא שאם פסולים לעבודה קיבלו במחשבת פיגול הדין הוא שיחזור הכשר ויקבל, דמשמע שאם זרקו במחשבת פיגול אינו יכול לחזור ולקבל. מזה רצה להוכיח שזריקת פסול כן עושה "דיחוי", דהיינו שיריים, וממילא נדחה התירוץ שסוף המשנה מיירי בזריקת פסול, וע"כ הטעם שיחזור הכשר ויקבל הוא משום שזריקה שלא במקומו לאו במקומו דמי. מ"ד כמקומו דמי דוחה הבנה זו ברישא דמשנה שם ואומר, "לא, משום דפסיל במחשבה." הוא מסכים שהדיוק נכון שאם זרק אינו חוזר ומקבל, אבל אין הטעם משום שזריקת פסול היא זריקה ועושה שיריים, אלא משום דזרק במחשבת פיגול ופסיל במחשבה, ומש"ה לא שייך לחזור ולקבל עוד דם. לכן, י"ל שפסול אינו עושה שיריים ומש"ה בסיפא דמשנה לב. הטעם שיחזור הכשר ויקבל הוא משום שזרק פסול אבל זריקה שלא במקומו כמקומו דמי.

יש להעיר הערה גדולה, דעכשיו הגמ' סוברת שפסול אינו עושה שיריים ואין זריקתו נחשבת לזריקת הקרבן, ואעפ"כ הגמ' הציעה שאם זרק פסול במחשבת פיגול נפסל הקרבן וא"א לחזור ולקבל. על כרחך הגמ' סוברת כאן שמחשבת פיגול אינה פוסלת העבודה שחישב בה אלא הקרבן עצמו, דהא תירוץ זה אזיל למ"ד פסול אינו עושה שיריים ואין שום מעמד לזריקתו. הגמ' דוחה הבנה זו בב' דחיות – "אי הכי, קבלה נמי! ועוד, מי פסלה מחשבה? והאמר רבא: אין מחשבה מועלת – אלא במי שראוי לעבודה, ובדבר הראוי לעבודה, ובמקום הראוי לעבודה." דחייה א' היא שלפי הבנת התרצן שמחשבת פיגול יכולה לפסול אף אם נחשבת בשעת זריקת פסול שאינו עושה שיריים, א"כ ה"ה שתפסול בקבלה במחשבת פיגול מכיון שמחשבתו פוסלת הקרבן עצמו ולא איכפת לן במעמד העבודה שחישב בה, אבל המשנה מפורשת שאינו פוסל בקבלה וממילא הבנה זו במחשבת פיגול אינה נכונה. אין מחשבת פיגול פוסלת הקרבן עצמו אלא העבודה שחישב בה. לכן דוקא אם פסול עושה שיריים ועבודתו נחשבת עבודת הקרבן שייך שמחשבתו תפסול העבודה וממילא הקרבן. דחייה ב' שהביאה הגמ' היא דינא דרבא שאין מחשבה מועלת אלא במי ראוי לעבודה, ופסול שחישב מחשבת פסול בעבודתו אינו יכול לפסול הקרבן, לכן לא שייך למימר שמחשבתו פוסלת הקרבן. אפשר לומר

שעומק כוונת דחייה זו הוי להורות שמחשבת פיגול אינו פוסל הקרבן עצמו, אלא העבודה שחישב בה, ומהאי טעמא מחשבה מועלת רק במי שראוי לעבודה, דאז יש לעבודתו מעמד של עבודה כדי ליפסל ע"י מחשבתו. מש"ה אי אפשר שמחשבת פיגול ע"י פסול תפסול הקרבן.

עכשיו נחזור לקושיית הגרי"ז על רש"י מהגמ' כו: דמחשבה פוסלת בקבלה ג"כ. לפי מה שביארנו לא קשה מידי, דרש"י לב. סובר שכל הסוגיא דנה על מעמד עבודת פסול אי עושה שיריים, והא דאמר שמחשבת פיגול פוסלת בקבלה היא לפי ההוה אמינא שם, דלמ"ד דפסול אינו עושה שיריים מחשבה פוסלת משום שמחשבת פיגול פוסלת הקרבן עצמו. אמנם, למסקנא קי"ל שאין מחשבה מועלת אלא במי שראוי לעבודה, והטעם משום דפיגול אינו פוסל הקרבן עצמו אלא העבודה שחישב בה. לכן, לא שייך למימר שאם קיבל במחשבת פיגול יפסול הקרבן, משום דכבר הוכחנו בדעת רש"י שאין מחשבת פיגול בקבלה עושה שיריים, דקבלה אינה נחשבת לעבודת הקרבן על כרחך, ואף אם קיבל במחשבת פיגול יכול לחזור ולקבל עוד דם במחשבה נכונה. ודוקא זריקה במחשבת פיגול היא עבודת הקרבן על כרחך, משום דהואיל ומרצה לפיגולו. לפי כל הנ"ל אתי שפיר קושיית הגרי"ז על רש"י למה צריך לדינא דפיגול עושה שיריים למימר שאינו חוזר ומקבל עוד דם, תיפ"ל משום דכבר נפסל הקרבן ע"י מחשבתו. לפי דברינו לא קשה מידי, דרש"י סובר שמחשבת פסול דפיגול אינה פוסלת הקרבן עצמו אלא העבודה שחישב בה, ולכן דוקא אם עבודתו נחשבת עבודת הקרבן, ועושה שיריים, לא שייך לעשות העבודה הנפסלת עוד פעם, אבל בלי הא דעושה שיריים לא שייך לפסול הקרבן, דתמיד יכול לתקן העבודה הנפסלת.